

Stoltenbergutvalget
v/Kjetil Sletteng Ulvik

Oslo, 10.01.2018

Vår ref.
79032/HS36

Innspill til Stoltenbergutvalgets arbeid om kjønnsforskjeller i skolen

Det vises til invitasjon fra ekspertutvalget om å komme med innspill til arbeidet om kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner. Arbeidsgiverforeningen Spekter har medlemsvirksomheter som blant annet utfører tjenester på vegne av det offentlige, deriblant barnehager.

Spekter er opptatt av at barn og unge skal få like muligheter til å velge utdanning og yrke uavhengig av kjønn. Forskning viser blant annet at frafall i videregående opplæring kan ha sammenheng med hvilke muligheter for utvikling barn har før de begynner i første klasse. Fordi nesten alle barn som begynner på skolen har vært i barnehage i kortere eller lengre tid, har barnehagene en viktig rolle og et ansvar for å gi barn kunnskap og erfaring som gjør at de i størst mulig grad kan velge utdanning uavhengig av kjønn.

Norlandia og Akasia er to av våre medlemsvirksomheter som driver barnehager, og som er opptatt av denne tematikken. Målet for det pedagogiske arbeidet i barnehagene er ikke å skape likhet, men at både gutter og jenter skal få samme muligheter og at de må oppleve mestring.

Både Akasia og Norlandia mener at det er behov for flere menn i barnehagene. Det er da viktig at det pedagogiske opplegget er slik at dette ikke medfører fordeling av aktiviteter, arbeid, oppgaver osv som forsterker tradisjonelle kjønnsrollemønstre.

Norlandia trekker også frem at likestilling i henhold til kjønn knyttet til ulike kulturer kanskje er den største utfordringen både for barnehager og for skoler. Vi viser ellers til vedlagte innspill fra Norlandia og Akasia.

Med vennlig hilsen

Arbeidsgiverforeningen Spekter

Anne Turid Wikdahl

Arbeidslivsdirektør

Innspill til Stoltenbergutvalget

Norlandia Barnehagene om kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner

Med utgangspunkt i registrerte kjønnsforskjeller i skolen, der gutter er overrepresentert i «negative» statistikker, vil vi dele noen tanker om likestillingsarbeidet i barnehagene.

Likestilling og flere menn i barnehagene

Ut fra et likestillingsperspektiv er man ofte opptatt av å få flere menn til å arbeide i barnehagene. Det er anslått at ca. 9% av personalet i norske barnehager er menn, og dette speiler ikke det norske samfunnet på en god nok måte. Barn trenger rollemodeller av begge kjønn, og Norlandia har ulike strategier for å heve prosentandelen menn i våre barnehager. I våre 5 norske regioner (Nord m/Tromsø, Nordland m/Bodø, Vest m/Bergen, Oslo og Øst m/Romerike) er det ulikt antall menn i Norlandia-barnehagene, ofte koblet opp mot særlige tiltak.

- Mannlig daglig leder rekrutterer menn enklere
- Flere menn på samme arbeidsplass gjør det enklere å rekruttere menn
- Etablere regionale sosiale fellesskap for «Menn i barnehagen». Nettverket tar kontakt med nyansatte menn og inviterer til ulike typer av «after work»-arrangementer
- Felles regional veiledning for menn i barnehagen
- Felles regionale turer for menn og grupper av barn. Turene arrangeres f.eks en gang pr måned.

Vi kjenner også godt til «Lekekompis-prosjekter», der ungdomsskolegutter inviteres til å være i en lekpreget praksis i barnehagen. Hensikten er å få menn til å velge utdanning/jobb i barnehagen, men effekten er også være god for barna.

Likestilling og speiling av samfunnet

Flere menn i barnehagen vil kunne ha motsatt effekt av «likestilling» dersom dette fører til fordeling av aktiviteter, arbeid, oppgaver som forsterker tradisjonelle kjønnsroller. Gutta går på tur, inviterer til fysiske aktiviteter, gjør småreparasjoner, snekrer osv... og kvinner blir rollemodeller for stikk motsatt felt av aktiviteter.

En kan fort gå en felle der en presenterer aktiviteter slik at gutter velger noe aktivt, gjerne koblet til den mannlige ansatte, og at jenter velger stille-aktiviteter. Dette kan slå sterkt ut for gutter/barn som velger/like aktiviteter som trenger stor plass, særlig dersom skolens rammer er for snevre i undervisningssituasjonen. Barnehagens største utfordring er å gi barn med store bevegelser og uro i kroppen, uansett kjønn, gode erfaringer med ulike aktiviteter og kunnskap knyttet f.eks til språk,

litteratur og skrift, til matematiske begreper og forståelse, til kunstuttrykk og til sosiale ferdigheter. Om gutter er overrepresentert i negative statistikker, er det kanskje fordi barnehagen ikke har gjort god nok jobb.

Flere menn i barnehagene betyr ikke nødvendigvis at synlige kjønnsrollemodeller fremmer likeverd og likestilling. Rammeplanen sier tydelig at: *«Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.»* Barnehagen må fokusere på likestilling uansett kjønnsfordeling i personalet.

Likestilling i et kulturaspekt

Likestilling i fht kjønn knyttet til ulike kulturer er kanskje den aller største utfordringen for både barnehage og skole, sett opp mot etnisitet, kultur og religion – koblet til ulike tradisjoner for og synliggjøring av manns- og kvinneroller.

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling» Barnehage loven.

«Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene». Rammeplan for barnehager.

Et godt samarbeid med hjemmet er viktig som utgangspunkt for god demokratiopplæring og utjevning av kjønnsmessige ulikheter i hjemmesituasjonen. Et vellykket likestillingsarbeid i barnehagen gir barna et godt utgangspunkt for å møte skolens krav, særlig dersom skolens rammer også gir rom for undervisning tilpasset rolige/urolige barn.

Likestilling og inkludering – «Null mobbing i barnehagen vår!»

Norlandia Barnehagen jobber særlig med likestilling og inkludering, gjennom et «mobbeforebyggende» prosjekt i samarbeid med Universitetet i Agder, ved professor Ingrid Lund. Her har vi fokus på at alle barn skal være inkludert og føle seg verdifulle i fellesskapet. I et likestillingsaspekt rommer dette både kjønn, seksuell identitet, etnisitet, sosial status og rolige/urolige barn. Alle voksne har fått opplæring og ulike tiltak er satt i verk i alle våre 60 barnehager. FUB ved Lou Noreen er vår samarbeidspart i foreldresamarbeidet. Forebyggende mobbing er et utrolig viktig felles fokus for foreldre og personal. Vårt mål er «Null mobbing i Norlandia Barnehagene!»

Likestilling og kunnskap

Norlandia Barnehagene har gjennom 2017 jobbet spesielt med realfag og matematikk, der fokus har vært undring og forskning og «før-matematiske» begreper i hverdagen. Prosjektarbeidet er både spennende, morsomt og lærerikt, og vil forberede barna – både gutter og jenter – til å møte skolens matematikkopplæring med gode grunnleggende kunnskaper og en sterk lyst til å lære og forske videre. Prosjektfokus på realfag har et tydelig likestillingsaspekt, og vil kunne gi «urolige» barn en god startpakke til det videre skoleløpet. For begge kjønn!

Likestilling og medvirkning

Norlandia spør alle 5-åringene, ca. 950 i Norge og ca. 600 i Sverige, om hvordan de trives og får være med å bestemme i barnehagen. Dette gjør vi en gang i året, neste og tredje gang skjer i januar/februar 2018.

I gode samtalesituasjoner gir barna uttrykk for om de liker seg i barnehagen, om de har gode venner, om de får være med å bestemme, og om de voksne gjør noe morsomt sammen med dem. Resultatene gir grunnlag for viktige refleksjoner i personalgruppene, og fokus på kontinuerlig kvalitetsutvikling av barnehagetilbudet. Vi kan ikke se at jenter og gutter svarer signifikant ulikt i våre undersøkelser.

Likestillingsarbeid og refleksjon

Fokus på likestilling og likeverd i barnehagealder legger grunnlag for gode mestringsopplevelser med inkludering og medvirkning, kunnskapsinnhenting og varierte erfaringer for både gutter og jenter. Alle barn skal oppleve mestring og utfordringer, å få være i et miljø preget av undring, utforskning og lekende læring.

Norlandia trener seg på en refleksjonsmodell basert på aksjonslæring fra et dansk forskningsprosjekt. Det begynte med systematisk, kritisk refleksjon for voksne som verktøy for høyere pedagogisk bevissthet og kvalitetsutvikling. Nå også utprøvet som en refleksjonsmodell for barna.

Undring og nysgjerrighet innenfor rammen av «Kunnskap & Innovasjon» gir et godt utgangspunkt for gutter og jenter, både sosialt, lærings- og kunnskapsmessig og inkluderingsmessig. Dette grunnlaget gir en kick-start i det videre utdanningsløpet.

Ta gjerne kontakt om det er mer vi kan bistå med inn i ekspertutvalget!

Med beste hilsen,
Norlandia Barnehagene AS

Nina Knarvik
Fagsjef

Innspillet fra Akasia bygger på en refleksjon med styrerne i Akasia barnehager. De er opptatt av følgende punkter:

- Målet er ikke at vi skal skape likhet, men både gutter og jenter skal få samme muligheter. Gi begge kjønn mestringsarenaer.
- Det er viktig å få opp andelen menn i barnehagen, at vi er bevisst i forhold til rekruttering. Flere av barnehagene deltar i dag i et prosjekt i regi av Fylkesmannen og Bergen kommune som heter «Lekeressursen» For Bergen kommune er dette et så viktig prosjekt i arbeidet med å motivere til å jobbe i barnehage at de velger å videreføre det. Formålet med dette prosjektet er å introdusere barnehagen som en attraktiv arbeidsplass og en mulig framtidig utdanningsvei for ungdomsskolegutter. Barnehager skal i samarbeid med ungdomsskoler tilby jobb til gutter utenom skoletid som lekeressurs for barna. Ungdomsskoleguttene får lønn gjennom tildelte prosjektmidler. Barnehagene god erfaring med at ungdomsskolegutter er lekeressurs for barna og de erfarer at å ha dyktige menn i barnehagen bidrar til å redusere kjønnsforskjeller.
- Deltakelse på fora for «Menn i barnehagen»
- Holdningsarbeid – hvilke holdninger har vi til gutter og jenter. Være bevisst at personalet i barnehagen gir barna like muligheter og tilbud uavhengig av kjønn. Gi barna rom til å være seg selv.
- De benytter Dialogspillet Likestilling i arbeid med barna
- Oppmerksom på det fysiske miljøet, ha et leke- og læringsmiljøet i barnehagen som er tilrettelagt for å gi barna like muligheter. Introdusere nye ting til både gutter og jenter på en lik måte, for eksempel ikke plassere gutter med biler og jenter i kjøkkenkroken.
- Mer bruk av universelle og «dødt materiale» som ikke er rettet mot et spesielt kjønn
- Kompetanseheving
- Entusiasme hos personalet er viktig
- Barns medvirkning
- Være bevisst kjønnsroller i sitt planarbeid